

Colivia nălucilor

de Al. Voitin

Aflat la a doua sa ședință, Atelierul de dramaturgie pare să-și fi cîștigat deja un interes destul de larg în rîndul specialiștilor; asistența, dublată ca număr, cuprîndea, de această dată, pe lingă dramaturgi, mult mai mulți practicieni ai scenei, actori, regizori, directori de teatru, secretari literari.

A fost discutată la această întîlnire piesă lui Alexandru Voitin Colivia nălucilor, text metaforic, de sensuri simbolice, pornind de la o tulburătoare legendă din Țara Tîrnaveilor. Lectura piesei a fost încredințată unui grup de actori ai Teatrului „Ion Vasilescu” — (Marieta Luca, Doina Tamaș, Boris Olinescu, Stelian Cremenciuc, Dumitru Fedoreac), sub conducerea regizoarei Olimpia Arghir. Această formulă de lectură interpretată, soluție intermediară între citirea simplă a textului și ridicarea sa pe verticală, a constituit unul dintre punctele destul de controversate ale discuției.

Primul înscris la cuvînt, Mihail Davidoglu, a relevat calitățile de conținut și de expresie artistică ale textului; el a observat totuși o (minoră) neîmplinire pe linia încărcăturii poetice, a coordonatelor lirice de care ar fi să țină seama o lucrare construită pe canava unei legende. Apreciind lucrarea în mod deosebit, Ileana Berlogea a evidențiat răscolitoare sensuri filozofice conținute de piesă, de natură să confere o figurare simbolică condiției umane; rezervele sale au privit personajul Geneza (îi notăm numele pentru că va mai reveni în cursul discuțiilor), un fel de alter-ego al unuia dintre personaje, a cărui cheie expresivă ar fi diferită de tonalitatea generală a piesei și ar rupe, din această cauză, continuitatea stilistică și ideatică a acțiunii dramatice. După opiniile lui Paul Cornel Chitic, drama ar fi împovărată de o excesivă aglomerare de teme și de o contemporaneizare prea insistentă. Trimiterile actuale prea directe și a anume inadecvare a personajului Geneza la limbajul de ansamblu al piesei, au fost remarcate și de Dina Cocea, care și-a exprimat însă, dincolo de ele, bunele aprecieri pentru problematica dezbătută, pentru ideile vehiculate și pentru simbolurile lucrării.

Lui Valentin Silvestru nu i se pare fericită soluția lectura-schiță de spectacol (prezentată în cazul Coliviei nălucilor), deoarece,

paradoxal, interpretarea textului ar face mai dificilă receptarea, aprecierea lui exactă. Apoi, referindu-se la scrierea dramatică propriu-zisă, criticul a considerat-o reprezentativă pentru dramaturgia — contradictorie, după opinia sa — a lui Al. Voitin. Piesa afirmă reale calități, supralicitează totuși sensurile simbolice ale legendei (care, prin însăși natura ei, înseamnă sens, simbol extras dintr-un fapt concret) și ar duce, pe de altă parte, prin dorința de a preciza dimensiunile ei filozofice, la o tautologie artistică.

Lconida Teodorescu, privind mai ales datele de structură ale lucrării, a subliniat două coordonate de maxim interes ale textului: motivul spațiului închis și discontinuitatea — înțeleasă ca intenție artistică — a conținutului; o discontinuitate însă care nu se deschide spre îndoeli, spre mari semne de întrebare de natură să determine o aparentă complexitate a personajelor. Văzut exclusiv ca pagină de literatură și nu ca teatru, textul lui Al. Voitin i se pare lui Aurcliu Goci ca exemplul unui teatru conceptual, care s-ar putea așadar scuti de o analiză tradițională — adică în funcție de cerințele scenei.

Declarîndu-se deosebit de interesat de text, poetul Ștefan Iureș a evidențiat importanța tematicii, dimensiunea într-adevăr majoră a conflictului. Transpunerea unui mit este oîcînd riscantă, dar aici ideea centrală — refuzul constrîngerii — reprezintă o „miză” artistică importantă. Geneza, acest personaj alt de discutat, constituie marca ambiguității și marele risc al piesei, ea trebuie să fie cu totul altfel, ca trebuie să vorbească absolut diferit față de celelalte personaje.

Radu Dumitru consideră legenda care stă la baza Coliviei nălucilor drept pretext, drept punct de pornire pentru dezvoltarea unei demonstrații; el, în continuare, a subliniat valoarea poetică a dramei și a ritmului ei. Interesat de încărcătura simbolică a piesei s-a arătat și Iosif Naghiu, pentru care nu subiectul prezintă, așa fiind, importanță. Florian Nicolau a subliniat importanța, ponderea temei centrale, în textul dramatic al lui Al. Voitin, larga ei rezonanță umanistă. Și-au rostit apoi punctul lor de vedere apreciativ regizorii Domnița Munteanu (de la T.V.) și Mihai Berechet (de la Teatrul Național). Ei au evidențiat posibilitățile de transpunere vizual-poetică ale textului, ca și dramatismul, tensiunea lui, existență sub aparența unei imobilități, a lipsei de conflict. Au mai vorbit: Al. T. Popescu, ing. Paraschiv ș.a.

Mulțumind celor ce i-au discutat lucrarea — fraților într-ale scrisului dramatic ca și celorlalți oameni de teatru prezenți — Alexandru Voitin și-a exprimat, în încheiere, convingerea că o dezbateră argumentată, competentă, este oîcînd utilă unui creator, indiferent de experiența acumulată, indiferent de vîrsta lui „civilă” și artistică.

Cristina Constantiniu